

(Følgende artikel blev angivet i det teosofiske Lucifer Tidsskrift, Vol. I, No. 4, December, 1887, pp. 242-251. Ordet Lucifer betyder Venus.)

LUCIFER

Vol. I. LONDON, DECEMBER D.15., 1887. No.4.

"LUCIFER" TIL ÆRKEBISKOPPEN AF CANTERBURY, VÆR HILSET!

MIN HERRE LEDENDE BISKOP FOR HELE ENGLAND,—

VI gør brug af et åbent brev til deres Nåde som et middel til at vise dig, og gennem dig, til præstestanden, til deres flokke, og til Kristne generelt — som betragter os som Kristus' fjender — en kort redegørelse af den position som Teosofi varetager I forhold til Kristendommen, da vi mener at tiden med henblik på en sådan redegørelse er inde.

Deres Nåde er uden tvivl klar over at Teosofi ikke er en religion, men en filosofi som på en gang er religiøs og videnskabelig; og at hovedaktiviteten, ind til nu, hos the Theosophical Society har været at genopvække I enhver religion dens egen animerende ånd, ved at opmuntre og hjælpe til ransagelse af den sande betydning af dens doktriner og forskrifter. Teosoffer ved at jo dybere man trænger ind bag dogmernes og ceremoniernes mening I alle religioner, jo større bliver deres tilsyneladende underliggende ensartethed, ind til en forståelse af deres grundlæggende enhed nås. Dette fælles grundlag er intet andet end Teosofi — tidsaldrenes Hemmelige Lære; som, udvandet forklædt for at være tilpasset til menneskemængdens kapacitet, og tidens behov, har dannet kernen i alle nulevende religioner. The Theosophical Society har afdelinger som respektivt udgøres af Buddhister, Hinduer, Muhammedanere, Persere, Kristne og Fritænkere, som arbejder sammen som brødre på Teosofiens fælles grundlag; og det er lige nøjagtig fordi Teosofi ikke er en religion, og ej heller for menneskemængden kan udfylde pladsen for en religion, at Society's succes har været så stor, ikke kun med hensyn til dets voksende medlemskab og øgede indflydelse, men også med hensyn til udførelsen af det arbejde det har påtaget sig — genopvækkelsen af åndelighed i religion, og kultivering af den følelsesfulde ide om **BRODERSKAB** blandt mennesker.

Vi Teosoffer mener at en religion er en naturlig forekommende ting i

menneskets liv i hans nuværende stadie af udvikling; og at selv om, enkeltpersoner i sjældne tilfælde kan fødes uden religiøs følelse, så bør et samfund have en religion, det vil sige et *forenende bånd* – for ikke at straffes med socialt forfald og materiel tilintetgørelse. Vi mener at ingen religiøs doktrin kan være mere end et forsøg på at afbilde vores nuværende begrænsede forståelser, med udtryk fra vores jordiske oplevelser, storslåede kosmiske og åndelige sandheder, som vi i vores normale bevidsthedstilstand svagt *aner*, mere end vi reelt opfatter og forstår; og en åbenbaring, hvis den åbenbarer noget som helst, så må den nødvendigvis operere i overensstemmelse med det menneskelige intellekts samme jordbundne behov. Efter vores vurdering, kan ingen religion derfor være absolut sand, og ingen kan være absolut falsk. En religion er sand i proportion med at den afhjælper nutidens åndelige, moralske og intellektuelle behov, og hjælper udviklingen af menneskeheden i disse henseender. Den er falsk i proportion med at den forhindrer denne udvikling, og forbryder sig mod den åndelige, moralske og intellektuelle del i menneskets natur. Og de transcendentale åndelige ideer om Universets herskende kræfter som haves hos en Orientalisk vismand ville være en lige så falsk en religion for den Afrikanske vildmand som den sidstnævntes næsegrus fetichisme ville være det for vismanden, selv om begge opfattelser nødvendigvis må være delvist sande, for begge repræsenterer de højeste ideer opnåelige for de respektive enkeltpersoner om de samme kosmiske-åndelige sandheder, som aldrig kan kendes i deres egentlige virkelighed af mennesket imens det stadig kun er et menneske.

Teosoffer, har derfor respekt for alle religioner, og de har dyb beundring for Jesus' religiøse etik. Det kunne ikke være anderledes, for disse læresætninger som er overleveret til os er de samme som dem hos Teosofien. Så vidt, derfor, som den moderne Kristendom kan godtgøre sin påstand at den er den *praktiske* religion undervist i af Jesus, så er Teosofferne med den i hjertet og i sindet. Så vidt som den går imod disse etiske forhold, så er Teosofferne, klart og enkelt dens opponenter. Enhver Kristen kan hvis han vil, sammenligne Bjergprædikenen med hans kirkes dogmer, og den ånd som gennemsyrrer den, med de principper som animerer denne vores Kristne civilisation og styrer hans eget liv; og derefter vil han være i stand til for sig selv at vurdere hvor meget Jesus' religion indgår i hans Kristendom, og på grund af dette hvor vidt, han og Teosofferne er enige. Men Kristne som erklærer deres tro, især præstestanden, søger at undgå at fortage denne sammenligning. Lige som købmænd der er bange for at opdage at de er gået bankerot, så synes de at frygte opdagelsen af uoverensstemmelser i deres beretninger som ikke kunne godtgøres ved at placere materielle aktiver som modregning for åndelige forpligtigelser. Sammenligningen mellem Jesus' lære og kirkernes doktriner har, imidlertid været foretaget hyppigt – og ofte med stor lærdom og kritisk skarphed – både af de som ville afskaffe Kristendommen og de som ville reformere den; og det samlede resultat af disse sammenligninger, hvilket deres Nåde må være fuldt ud klar over, viser at på næsten ethvert punkt er kirkernes doktriner og de Kristnes praktiseringer *i direkte modsætning til Jesus' lære*.

Vi har for vane at sige til Buddhisten, Muhammedaneren, Hinduen, eller Perseren: "Vejen til Teosofi ligger, foran jer, gennem jeres egen religion." Vi siger dette fordi disse trosretninger er i besiddelse af en dyb filosofisk og esoterisk mening, forklarende allegorierne hvor under de fremlægges til folket; men vi kan ikke sige det samme til de Kristne. Apostlenes efterfølgere optegnede aldrig Jesus' *hemmelige lære* – "himlens kongeriges mysterier" – som blev givet til dem (hans apostle) alene at kende.* Disse har været undertrykte, bortskaffet, tilintetgjort. Det som er blevet overleveret i tidens malstrøm er grundsætningerne, lignelserne, allegorierne og fablerne som Jesus udtrykkeligt rettede til de åndeligt døve og blinde med henblik på senere at blive afsløret for verden, og som moderne Kristendom enten opfatter bogstaveligt, eller fortolker i overensstemmelse med Kirkefædrenes luner i den verdslige kirke. I begge tilfælde er de som afskårne blomster: de er afskåret fra planten de groede fra, og fra roden hvor fra planten fik sit liv. Skulle vi, derfor opmuntre Kristne, på samme måde som vi gør det med løfte-afgiverne i andre trosretninger, til at studere deres egen religion for dem selv, så ville konsekvenserne ikke være, en viden om meningen med dens mysterier, men enten en genoplivning af middelalderlig overtro og intolerance, akkompagneret af en formidabelt udbrud af fremsagte bønner og prædiken – af en sådan slags som resulterede i dannelsen af de 239 Protestantiske sekter i England alene – eller ellers en stor forøgelse af skepticisme, for Kristendommen har ikke noget esoterisk grundlag kendt af de som udbreder den. For selv du, min Herre Ledende Biskop af England, må være pinefuldt klar over at du ved absolut intet mere om disse "mysterier for himlens kongerige" som Jesus underviste hans disciple i, end det mest ydmyge og mest analfabetiske medlem i din kirke.

Det er derfor let at forstå, at Teosofferne ikke ønsker at have noget at gøre med Den Romersk Katolske Kirkes politik med hensyn til at forbyde, eller de Protestantiske kirke med hensyn til at afskrække, enhver sådan ransagelse ind i meningen i de "Kristne" dogmer som ville svare til de esoteriske studier i andre religioner. Med deres nuværende ideer og viden, så er Kristne udbredere af troen ikke indstillet på at foretage en kritisk undersøgelse af deres tro, med et løfte om gode resultater. Dens uundgåelige resultat ville snarere være at paralyserer end at stimulere deres hvilende religiøse følelser; for bibel-kritik og sammenlignende mytologi har endegyldigt bevist – i det mindste for de som ikke har betydelige, åndelige eller midlertidige, interesser i vedligeholdelsen af ortodoksi – at den Kristne religion, som den nu eksisterer, er bestående af Jødedommens avner, den paganske tros pjalter, og de skidt-fordøjede efterladenskaber fra gnosticismen og neo-platonismen. Dette besynderlige konglomerat som gradvist dannede sig selv rundt om Jesus' optegnede lignelser (*λογία*) er, nu, efter tidsalderens forløb, begyndt at disintegrere, og smuldre væk fra Teosofisk sandheds rene og dyrebare skatte, som det så længe har dækket over og

* *Markus*, iv, 11; *Matthæus*, xiii, 11; *Lukas*, viii, 10.

skjult, men som det hverken kunne vansire ej heller ødelægge. Teosofi ikke kun redder disse dyrebare skatte fra den skæbne som truer skidt hvor i de så længe har været begravet, men redder endda også dette skidt fra fuldkommen fordømmelse; for den viser at resultatet af bibelsk kritik er langt fra den ultimative Kristne analyse, lige som hver af brikkerne som udgør de besynderlige mosaikker i Kirkerne en gang tilhørte en religion som havde en esoterisk mening. Det er kun når disse brikker genoprettes til de pladser de oprindeligt okkuperede at deres skjulte betydning kan forstås, og den virkelige mening med Kristendommens dogmer kan forstås. At gøre alt dette, nødvendiggør imidlertid en viden om den Hemmelige Lære sådan som den eksisterer i det esoteriske grundlag i andre religioner; og denne viden er ikke i hænderne på Præstestanden, for Kirken har skjult, og efterfølgende, mistet nøglerne her til.

Deres Nåde vil nu forstå hvorfor det er at the Theosophical Society som en af dens tre "formål" har taget studiet af disse Østlige religioner og filosofier, som kaster en sådan flodstrøm af lys på Kristendommens indre betydning; og du vil, håber vi, også forstå at vi ved at gøre dette, så handler vi ikke som fjender af, men som venner af religionen undervist i af Jesus – i realiteten, af sand Kristendom. For det er kun ved studiet af disse religioner og filosofier at Kristne nogensinde kan nå frem til en forståelse af deres egne trosopfattelser, eller se den skjulte mening bag lignelserne og allegorierne som Nazaræren fortalte om til de åndelige krøblinge i Judæa, og ved at antage dem, enten som bogstavelig sandhed eller som fantasier, så har Kirkerne bragt selve læresætningerne ind i latterliggørelse og foragt, og Kristendommen i alvorlig fare for fuldkommen kollaps, undermineret som den er af historisk kritik og mytologisk efterforskning, ud over at være slået itu af den moderne videnskabs forhammer.

Bør Teosofferne, så, anses for at være de Kristnes fjender, fordi de mener at ortodoks Kristendom, stort set, er i opposition til Jesus' religion; og fordi de har modet til at fortælle Kirkerne at de er bedragere overfor den MESTER de erklærer deres tro på at de beundrer og tjener? Langt fra, sandelig. Teosoffer ved at den samme ånd som animerede Jesus' ord ligger latent i de Kristnes hjerter, lige som den gør det naturligt i alle menneskers hjerter. Deres grundlæggende læresætning er Menneskehedens Broderskab, hvis ultimative realisering alene kan muliggøres ved det som var kendt længe før Jesus' dage som "Kristus ånden." Denne ånd er selv nu potentielt til stede i alle mennesker, og den vil blive bragt til live når menneskerne ikke længere forhindres i at forstå, værdsætte og sympatisere med hinanden på grund af barrierer af strid og had frembragt af præster og prinser. Vi ved at de Kristne i deres liv hyppigt løfter sig op over deres Kristendoms niveau. Alle Kirker indeholder mange noble, selv-opofrende, og virtuose mænd og kvinder, ivrige efter at gøre godt i deres generation i overensstemmelse med deres lys og muligheder, og fyldt med

aspirationer hen mod højere ting end de jordiske – tilhængere af Jesus på trods af deres Kristendom. Teosofferne føler den største sympati for sådanne mennesker; for kun en Teosof, eller en person med deres Nådes delikate følsomhed og teologiske lærdom, kan retteligt værdsætte de umådelige vanskeligheder som den blide plante med naturlig fromhed er nødt til at kæmpe med, mens den borer dens rod ned i den Kristne civilisations ubevægelige jord, og søger at blomstre i teologiens kolde og tørre atmosfære. Hvor svært må det, for eksempel, ikke være at "elske" sådan en Gud som den afbilledet i Herbert Spencer's passage:

"Grusomheden hos en Fiji Gud, som repræsenteres fortærende de dødes sjæle, kan formodes at påføre tortur under processen, er lille sammenlignet med grusomheden hos en Gud som fordømmer mennesker til tortur som er evig. . . . Adam's efterkommeres hjem søgelse gennem hundreder af generationer med frygtelige straffe for små overtrædelser som de ikke begik, forbandelsen af alle mennesker som ikke benytter sig af den formodede metode med henblik på at opnå tilgivelse, som de fleste mennesker ikke har hørt om, og gennemførelsen af en forsoning ved at ofre en søn som var fuldkommen uskyldig, for at tilfredsstille den formodede nødvendighed af et blødgørende offer, er handlemåder som hvis de tilskrives en menneskelig hersker, som ville fremkalde udtryk for afsky. "

(*"Religion: a Retrospect and a Prospect."*)

Deres Nåde vil uden tvivl sige, at Jesus aldrig underviste i tilbedelsen af en sådan gud som denne. Alligevel siger vi Teosoffer. Alligevel er det den selv samme gud hvis tilbedelse officielt gennemføres i Canterbury Cathedral, af dig, min Herre Ledende Biskop for England; og, deres Nåde vil med sikkerhed være enig med os i at der i sandhed må være en guddommelig gnist af religiøs intuition i menneskers hjerter, som sætter dem i stand til så godt at modgå, som de gør det, den dødelige aktivitet af en sådan giftig teologi.

Hvis deres Nåde, fra deres høje tinde, vil kaste dit blik rundt, så vil du iagttage en kristen civilisation hvor i en skræmmende og nådesløs kamp af menneske imod menneske ikke kun er det eneste kendetegnende træk, men det anerkendte princip. Det er et godtaget videnskabeligt og økonomisk aksion i dag, at alle fremskridt opnås via kampen for eksistens og den stærkestes overlevelse; og den stærkeste der vil overleve i denne Kristne civilisation er ikke de som er i besiddelse af kvaliteterne som anerkendes som den bedste moral i enhver tidsalder – ikke den generøse, den fromme, den nobel-hjertede, den tilgivende, den ydmyge, den sandfærdige, den ærlige, og den venlige – men de som er stærkest i selviskhed, i snedighed, i hykleri, i grov tvang, i falske foregivender, i skrupelløshed, i grusomhed, og i griskhed. Den åndelige og den altruistiske er "den svage," som "lovene" der styrer universet giver som føde til den egoistiske og jordnære - "den stærke." At "magt indebærer at have ret" er den eneste legitime konklusion, det sidste ord i det 19'ende århundredes etik, for, fordi verdenen er blevet en enorm kampplads, hvor "de stærkeste" nedstiger som gribbe for at rive øjnene og hjerterne ud på de som er faldet i kampen. Stopper

religion kampen? Driver kirkerne gribbe væk, eller drager omsorg for de sårede og døende? Religion vejer ikke en fjer i det meste af *verden* i dag, når verdslig dragen fordel af og fornøjelser lægges i den anden vægtskål; og kirkerne er magtesløse med henblik på et levendegøre den religiøse følelse blandt mennesker, fordi deres ideer, deres viden, deres metoder, deres argumenter er de fra de Mørke Tidsaldre. Min Herre Ledende Biskop, din Kristendom er fem århundreder bag ud tiden.

Så længe som mennesker diskuterede hvor vidt denne gud eller hin gud var den sande, eller hvor vidt sjælen gik til dette sted eller det andet efter døden, så forstod i, præstestanden, spørgsmålet, og have modargumenter ved hånden til at påvirke opinionen – ved syllogisme eller tortur, sådan som tilfældet måtte gøre det nødvendigt; men nu stilles spørgsmålstegn ved eller benægtes eksistensen af et sådant væsen som Gud, i det hele taget, eller nogen som helt slags udødelig ånd. Videnskaben opfinder nye teorier om Universet som foragteligt ignorerer eksistensen af nogen som helst gud; moralister etablerer teorier om etik og socialt liv hvor i ikke-eksistensen af et fremtidigt liv tages for givet; indenfor fysik, indenfor psykologi, indenfor jura, indenfor medicin, er den eneste nødvendige ting som giver en lærer ret til en høring at ingen som helst reference bør være indeholdt i hans ideer om hverken Forsynet, eller om en sjæl. Verdenen bibringes hurtigt den overbevisning at gud er en mytisk undfangelse, som intet grundlag har i virkeligheden, eller plads i Naturen; og at den udødelige del i mennesket er den skøre drøm hos uvidende vildmænd udødeliggjorte af løgnene og fiduserne hos præster, som skaffer sig en høst ved at opdyrke angst i mennesker om at deres mytiske Gud vil torturere deres imaginære sjæle i al evighed, i et fabuleret Helvede. I betragtning af alle disse ting fremstår præstestanden tavs og kraftesløs i denne tidsalder. Det eneste svar som Kirken kendte til at fremføre mod sådanne "protester" som disse, var *strækbænken og pindebrænde til bål*; og den kan ikke bruge dette system for logik *nu*.

Det er tydeligt at hvis Guden og sjælen lært om af kirkerne er imaginære entiteter, så er den Kristne frelse og forbandelse kun vildfarelser i sindet, frembragt ved den hypnotiske proces med forsikringer og påstande i en storslået skala, indvirkende kumulativt på generationer af milde "hysteriske." Hvilket svar har du til sådan en teori om den Kristne religion, undtagen en gentagelse af forsikringer og påstande? Hvilke metoder har du med henblik på at bringe mennesker tilbage til deres gamle trosopfattelser uden at genopvække deres gamle vaner? "Byg flere kirker, fremsig flere bønner, etabler flere missoner, og din tro på forbandelse og frelse vil blive genoplivet, og en fornyet tro på Gud og sjælen vil være det nødvendige resultat." Dette er kirkernes politik, og deres eneste svar mod agnosticisme og materialisme. Men deres Nåde må vide, at modgå angrebene fra moderne videnskab og kritikken med sådanne våben som forsikring og sædvane, er lige som at gå imod et maskingeværer, bevæbnet med boomeranger og læder-skjolde. Imens, fremskridtene med ideer og forøgelsen af viden imidlertid underminerer den folkelige teologi, så bringer

hver videnskabelig opdagelse, enhver ny undfangelse af avanceret Europæisk tænkning det 19'ende århundredes sind tættere på ideerne om det Guddommelige og det Åndelige, kendt af alle esoteriske religioner og af Teosofien.

Kirken påstår at Kristendommen er den eneste sande religion, og denne påstand involverer to tydeligt forskellige propositioner, nemlig, at Kristendommen er sand religion, og at der er ingen sand religion undtagen Kristendommen. Det synes aldrig at slå de Kristne at Gud og Ånd muligvis kunne eksistere i enhver anden udgave end den hvor under de præsenteres i deres kirkes doktriner. Vildmanden kalder missionæren for en Ateist, fordi han ikke bærer en afgud i hans kuffert; og missionæren kalder, på hans side, enhver for en Ateist som ikke bærer rundt på en fetich i hans sind; og hverken vildmanden ej heller den Kristne synes aldrig nogensinde at mistænke at der kan være en højere ide end deres egen om den skjulte kraft som leder Universet, som navnet "Gud" passer meget bedre til. Det er tvivlsomt hvor vidt kirkerne gør sig yderligere besvær med at bevise at Kristendommen er "sand," eller at bevise at enhver anden slags religion nødvendigvis er "falsk"; og de onde konsekvenser af dette, deres lære, er forfærdelig. Når folk smider dogmer væk så forestiller de sig at de også har smidt den religiøse følelse væk, og de konkluderer at religion er en unødvendighed i det menneskelige liv – en fremlæggelse til skyerne af ting der tilhører jorden, et spild af energi, som kunne blive mere rentabelt udnyttet i kampen for eksistensen. Denne tidsalders materialisme, er derfor den direkte konsekvens af den Kristne doktrin om at der ikke er nogen ledende kraft i Universet, og ingen udødelig Ånd i mennesket undtagen de som gøres kendte i de Kristne dogmer. Ateisten er Kirkens uægte barn, min Herre Ledende Biskop.

Men det er ikke det hele. Kirkerne har aldrig lært mennesker nogen anden eller højere grund til hvorfor de skulle blive retfærdige og venlige og sandfærdige andet end håbet om belønning og angsten for straf, og når de giver slip på deres tro på Guddommeligt lune og Guddommelig uretfærdighed så ødelægges grundlaget for deres moral. De har end ikke naturlig moral de bevidst kan falde tilbage til, for Kristendommen har lært dem at betragte den som værdiløs på baggrund af menneskets naturlige fordærvethed. Derfor bliver egen-interesse det eneste motiv for adfærd, og angsten for at blive opdaget, den eneste afskrækkelse fra umoralsk adfærd. Og således, med hensyn til moral så vel som med hensyn til Gud og sjælen, så skubber Kristendommen mennesker væk fra vejen som fører til viden, og kaster dem ned i afgrunden af utroskab, pessimisme og umoral. Det sidste sted hvor mennesker nu vil lede efter hjælp imod livets ondt og elendigheder er Kirken, fordi de ved at byggeriet af kirker og gentagelserne af litanier hverken har indflydelse på Naturens kræfter ej heller nationernes råds forsamlinger; fordi de instinktivt føler at da kirkerne godtog princippet for hensigtsmæssighed så mistede de deres magt med henblik på at bevæge menneskers hjerter, og kan nu kun handle handle på det ydre plan, som støtter til politimanden og politikereren.

Religionens rolle er at trøste og opmuntre menneskeheden i dens livslange kamp med synd og sorg. Dette kan den kun gøre ved at fremlægge noble idealer for menneskeheden om en mere glad eksistens efter døden, og om et mere værdigt liv på jorden, som kan vindes i begge tilfælde ved en bevidst anstrengelse. Det som verdenen nu ønsker er en Kirke som vil fortælle den om Guddommen, eller det udødelige princip i mennesket, som i det mindste vil være på et niveau med tidens ideer og viden. Dogmatisk Kristendom er ikke velegnet til en verden som har fornuft og tænker, og kun de som kan kaste dem selv ned i en middelalderlig sindstilstand, kan værdsætte en Kirke hvis religiøse (som er forskellig fra dens sociale og politiske) rolle er at smigre Gud mens de lærde gør det de mener han ikke godkender; at bede for forandringer af vejret; og lejlighedsvis, at takke den Almægtige med at hjælpe til med at slagte fjenden. Det er ikke "medicinmænd," men åndelige vejledere som verdenen leder efter i dag – et "præsteskab" som vil give den idealer som er lige så tilpasset til dette århundredes intellekt, som de Kristnes Himmel og Helvede, Gud og Djævel, var for tidsaldrene med mørk uvidenhed og overtro. Vil, eller kan, den Kristne præstestand opfylde dette krav? Elendigheden, kriminaliteten, ondskaben, selviskheden, brutaliteten, manglen på selv-respekt og selv-kontrol, som præger vores moderne civilisation, forener deres stemmer i et enormt råb, og svarer – NEJ!

Hvad betyder reaktionen imod materialisme, tegnene som er i luften i dag? Det betyder at verdenen er blevet moralsk syg af dogmatismen, arrogancen, selvtilstrækkeligheden, og den åndelige blindhed indenfor moderne videnskab overfor den samme Moderne Videnskab som mennesker kun hyldede i går som deres fødselshjælper væk fra religiøst snæversyn og Kristen overtro, men som, lige som Djævelen i munke legenderne, kræver, ofringen af menneskets udødelige sjæl, som prisen for dens tjenester. Og imens, hvad gør Kirkerne så? Kirkerne sover den søde søvn for donationer, for social og politisk indflydelse, mens verdenen, kødet, og djævelen, overtager deres slogans, deres mirakler, deres argumenter, og deres blinde tro. Spiritualisterne – oh! Kristus Kirker – har stjålet ilden fra jeres altre med henblik på at åndeliggøre deres séance rum; Frelsens Hær har taget jeres sakramentale vin, og gjort dem selv åndeligt fordrukne på gaderne; de Vantro har stjålet våbnene som i har slået ham ihjel med en gang, og fortæller jer triumferende at "Det i fremfører, er hyppigt blevet sagt førhen." Har præstestanden nogensinde haft så fantastisk en mulighed? Frugterne i vingården er modne, og behøver kun den rette arbejdskraft til at indsamle dem. Hvis du ville give verdenen et eller andet bevis, på niveauet for den nuværende intellektuelle standard for sandsynlighed, på at denne Guddom – den udødelige Ånd i mennesket – har en virkelig eksistens som fakta har det i Naturen, ville mennesker så ikke hylde dig som deres frelser væk fra pessimisme og fortvivlelse, væk fra den vanvittige og brutaliserede tanke, at der ikke er nogen anden skæbne for mennesket, end en evig intethed, efter nogle få korte år med bitter slid og

sorg? – ja; som deres frelsere væk fra panik-ramt flugt med henblik på materiel nydelse og verdslig fremgang, som er den direkte konsekvens af at tro at dette dødelige liv er eksistensens allervigtigste?

Men Kirkerne har hverken den nødvendige viden ej heller tiltroen der behøves for at redde verdenen, og måske din Kirke, min Herre Ledende Biskop, mindst af alle, med dens møllesten på £8.000.000 om året hængt rundt om dens hals. Forgæves søger i at oplyse skibet ved at kaste den ballast af doktriner overbord som jeres forfædre anså for vitale for Kristendommen. Hvad mere kan din Kirke gøre nu, end at sejle i stormen uden sejl, mens præstestanden feberagtigt søger at tilstoppe de gabende lækager med den "reviderede version," og med deres sociale og politiske dødvægt søger at forhindre skibet i at kæntre, og dets last af dogmer og donationer i at synke til bunds?

Hvem byggede Canterbury Cathedral, min Herre Ledende Biskop? Hvem opfandt og gav den store kirkelige organisation liv som gør en Ærkebiskop af Canterbury mulig? Hvem lagde grundstenen til det store system med religiøs beskatning som giver dig £15.000 hvert år og et palads? Hvem indstiftede skikkene og ceremonierne, bønnerne og litanierne, som, lidt forandrede og frataget kunst og ornament, udgør den Engelske Kirke? Hvem fravristede fra folket de stolte titler for "guddommelige ærværdige" og "Menneskesønnen" som præstestanden i din Kirke så tillidsfuldt antager? Hvem, sandelig, andet end den Katolske Kirke! Vi taler ikke i nogen ånd af fjendskab. Teosofi har set fremkomsten og bortgangen af mange trosretninger, og vil være til stede ved fødslen og bortgangen af mange andre. Vi ved at religionernes liv er underlagt lovmæssigheder. Hvor vidt du legitimt arvede fra den Katolske Kirke, eller erhvervede ved vold, overlader vi jer til at afgøre med jeres fjender og med jeres samvittighed; for vores mentale holdning overfor jeres Kirke er bestemt af dens iboende værdighed. Vi ved at, hvis den er ude af stand til at opfylde den sande åndelige rolle for en religion, så vil den med sikkerhed fejles bort, selv om fejlen snarere ligger i dens arvede tendenser, eller dens omgivelser, end hos den selv.

For at bruge en velkendt talemåde, så er Den Engelske Kirke lige som et tog som kører ved den impuls den erhvervede sig før dampen blev lukket ned for. Da det forlod hovedsporet, så kom det ind på et sidespor som ikke fører nogen steder hen. Toget er næsten stoppet op, og mange af passagerne har forladt det til fordel for andre transportmidler. De som forbliver tilbage er de fleste af dem klar over at de hele tiden har været afhængig af den lille smule damp som var tilbage i kedlen da ild-varmen fra Rom blev fjernet under den. De har mistanke om at de kun leger med tog nu; men togføreren bliver ved med at blæse i hans fløjte og kontrolløren går rundt og tjekker billetter, og bremse-manden bremser med bremserne, og det er ikke så lidt sjov endda når alt kommer til alt. For passagervognene er varme og komfortable og dagen er kold, og så længe som de gives drikkepenge så er tjenerne meget taknemmelige. Men de som ved hvor de ønsker at tage hen, er ikke så tilfredse.

I mange århundreder har Den Engelske Kirke udført den vanskelige bedrift at blæse varmt og koldt i to retninger på én gang – ved at sige "Kom til fornuft!" til de Romerske Katolikker og "Tro!" til skeptikerne. Det var ved at tilpasse kraften i dens to-vejs blæsen, at den længe har været i stand til at holde sig selv fra at falde ned af indhegningen. Men nu giver selv indhegningen efter. Mangel på donationer og nedbrydning er i luften. Og hvad tilskynder jeres Kirke til på dens egne vegne? Dens nyttighed. Det er *nyttigt* at have et antal af uddannede, moralske, ikke-verdslige mennesker, spredt over hele landet, som forhindrer verdenen i fuldkommen at glemme, navnet religion, og som handler som centre for godgørende arbejde. Men spørgsmålet er nu ikke længere et med gentagende bønner, og at give almisser til de fattige, sådan som det var for femhundrede år siden. Folket er blevet mere modne, og har taget deres tænkning og retningen af deres sociale, private og endda åndelige forhold i deres egne hænder, for de har fundet ud af at præstestanden ikke ved mere om "Himlens ting" end de selv gør.

Men Den Engelske Kirke, siges det, er blevet så gavmild at alle bør støtte den. Sandelig, så kan man gå til en udmærket efterlignelse af messen, eller sidde under en virtuel Unitarisk en, og stadig være med i dens fold. Denne smukke tolerance, betyder, imidlertid kun at Kirken har fundet det nødvendigt at gøre sig selv et åbent fællesskab, hvor enhver kan stille sine egne støvler, og udføre hans specielle forestilling hvis han blot vil deltage i forsvaret af donationer. Tolerance og gavmildhed er i modsætning til lovene for enhver kirkes eksistens som tror på guddommelig forbandelse, og deres fremkomst i den Engelske Kirke er ikke et tegn på fornyet liv, men kommende disintegration. Energien Kirken fremviser med hensyn til bygningen af kirker er ikke mindre bedragerisk. Hvis det dette var en udmåling på religion hvilken from tidsalder ville dette ikke være! Aldrig har dogmer været givet så godt logi, selv om mennesker måske vil være nødt til at sove på gaderne i tusinde tal og bogstavelig talt sulte i skyggen af vores majestætiske katedraler, bygget i Hans navn som ikke havde nogen steder at hvile Hans hoved. Men, fortalte Jesus deres Nåde, at religion ikke ligger i menneskers hjerter, men i helligdomme skabt af hænder? I kan ikke konvertere jeres fromhed om til sten og bruge den i jeres liv; og historien viser at forbrydelse mod den religiøse følelse er lige så dødelig en sygdom som nedbrydning af hjertet. Blev kirkerne, imidlertid, ganget med et hundrede, og gik enhver præst hen og blev et center for filantropi, så vil den kun erstatte arbejdet som de fattige forlanger af deres medmennesker, men ikke fra deres åndelige lærere, for det som de beder om og ikke kan få. Det ville kun bringe den åndelige mangel på frugtbarhed i Kirkens doktriner ind i større lindring.

Tiden nærmer sig hvor præstestanden vil blive bedt om at redegøre for deres lederskab. Er du, min Herre Ledende Biskop, klar til at forklare DIN MESTER, hvorfor du har givet Hans børn sten, når de har råbt på dit brød? Du smiler i din

fantaserede sikkerhed. Dine tjenere har udført højkarneval i så lang tid i de indre kamre i Herrens hus, at de mener at Han med sikkerhed aldrig vil vende tilbage. Men Han fortalte dig Han ville komme som en tyv om natten; og se! Han ankommer allerede i menneskers hjerter. Han ankommer for at tage Hans Faders rige i besiddelse, der, hvor alene Hans rige er. Men du kender Ham ikke! Blev Kirkerne ikke selv båret værk i en strøm af benægtelser og materialisme som har omsluttet Samfundet, så ville de genkende den hurtigt groende spire af Kristus-ånden i hjerterne af tusinder, som de nu brændemærker som vantro og vanvittige. De ville genkende den samme ånd for kærlighed der, for selv-opofrelse, for umådelig medlidenhed overfor uvidenheden, tåbeligheden, og verdens lidelser, som fremkom i dens renhed i Jesus' hjerte, lige som den fremkom i hjerterne på andre Hellige Reformatorer i andre tidsaldre; og som er lyset i alle sande religioner, lampen hvor ved Teosoffer gennem alle tidsaldre har søgt at vejlede deres skridt langs den snævre vej som fører til frelse – vejen som vandres ved enhver inkarnation af CHRISTOS eller SANDHEDENS ÅND.

Og nu, min Herre Ledende Biskop, så har vi meget respektfuldt fremlagt de centrale punkter af forskel og uenighed for dig mellem Teosofi og de Kristne Kirker, og fortalt dig om Teosofiens enhed og Jesus' lære. Du har hørt vores tilkendegivelse af religiøsitet, og lært om de klager og anklager som vi placerer foran døren for dogmatisk Kristendom. Vi, en håndfuld ydmyge enkeltpersoner, som ikke er i besiddelse af hverken rigdom ej heller verdslig indflydelse, men stærke i vores viden, er forenet i håbet at udføre det arbejde som du siger at din MESTER har tildelt til jer, men som er så sørgeligt forsømt af denne velstående og dominerende kolos – den Kristne Kirke. Vi spekulerer over om du mon vil kalde dette overmod? Vil du, i dette land med frihed for synspunkter, talefrihed, og frihed med henblik på anstrengelser, gå hen og give os ingen anden anerkendelse end den sædvanlige *bandlysning*, som Kirken har på lager til reformatoren? Eller kan vi håbe at erfaringens bitre lektie, som denne politik har tilvejebragt Kirkerne i fortiden, vil have forandret hjerterne og afklaret forståelsen hos dens ledere; og at det kommende år, 1888, vil være vidne til en udstrakt hånd fra Kristne med henblik på venskab og god vilje? Dette ville kun være en retfærdig anerkendelse at den forholdsvis lille organisation der kaldes the Theosophical Society ikke er en pioner af Anti-Kristus, ikke den Ondes yngel, men en praktisk hjælper, måske frelseren, af Kristendommen, og at den kun søger at udføre det arbejde som Jesus, lige som Buddha, og andre "Guds sønner" som gik forud for ham, har bedt alle hans tilhængere at påtage sig, men som Kirkerne, der er blevet dogmatiske, er totalt ude af stand til at gøre.

Og nu, hvis deres Nåde kan bevise at vi gør uret imod Kirken som du er Leder af, eller mod folkelig Teologi, så lover vi at anerkende vores fejl offentligt. Men – "TAVSHED ER AT SAMTYKKE."

*****

Tilføjelse til den originale artikel af den danske oversætter

Ordforklaring:

- Ordet "*litani*" er et udtryk for en bestemt slags kristne bønner.
- Udtrykket "*højkarneval*" er meget sikkert en vittig formulering af ordet "højmesse".
- Titlen "*ærværdige guddommelige*" er sikkert en morsom omskrivning af "den mest ærværdige", hvilket er den titel lederen af den Angelikanske Kirke (Den Engelske Kirke) havde, og har i dag.
- Læg nøje mærke til at overskriften på artiklen ("*LUCIFER*" TIL ÆRKEBISKOPPEN AF CANTERBURY, VÆR HILSET!) har ordet "*Lucifer*" i citationstegn. Det skyldes sikkert en leg med ord. For ordet "*Lucifer*" betød og betyder stadig enten planeten Venus, eller "*Fristeren*," dvs. djævlens set med Kristne øjne. Men for nogle med et filosofisk sind, der kan alt vi møder på vores vej være en Frister eller en Fristelse, selv det som vi selv mener er godt eller er det Guddommelige – og – *lige så vel det modsatte*. Det er kun ved at ignorere denne sandhed at man måske risikerer at misforstå den dybe etiske hensigt med overskriften på artiklen.

En kort kommentar fra den kendte forfatter Boris de Zirkoff:

Der er en vis mængde tvivl om forfatterskabet bag denne berømte erklæring. Mange af dens passager, måske de fleste af dem, giver indtryk af en nær lighed med H.P.B.'s skrivestil når hun var engageret i polemisk udveksling med en opponert. På den anden side, er der et brev skrevet af William Quan Judge til Richard Harte, dateret d. 3. Februar, 1888, hvor i der forekommer følgende ord: " 'Erklæringen til Ærkebiskoppen af Canterbury' er i særlig grad god, veludført, og afmålt, og to personer her udtrykte et ønske om at den burde printes og cirkuleres som en brochure. . ." Dette brev kan findes i et værk med titlen: Practical Occultism. From the Private Letters of William Q. Judge. Pasadena, Calif.: Theos. Univ. Press, 1951, p. 67. Det er muligt at Richard Harte og H. P. B., samarbejdede om denne Leder. —Compiler." (Se Blavatsky's Collected Writings, Vol. 8, p. 268-283)